

נפגשים בפרשה, התשע"א

פרשת שלח

הרב אבינר ואלישיב רייכנר

השיעור נמסר בכל שבוע באתר מכון מאיר: meirTV.co.il. להערות/הארות: matan.ozana@gmail.com

א. "שלח לך אנשים" (י"ג, א) - נראה שהיוזמה לשליחת המרגלים על פי הפשט באה מצדו של הקב"ה. מה האינטרס האלוהי בשליחת מרגלים לארץ?

ר' יוסף קארו בספרו "מגיד מישרים" אומר שהמרגלים שנשלחו לא היו מרגלים צבאיים קלאסיים, שכן אין דרך העולם לשלוח כמות כה גדולה של מרגלים, וכן נשלחו תלמידי חכמים ולא כולם היו אנשי צבא. אלא, מדובר באנשים שנשלחו במטרה לחבב את הארץ על בני"י, שיראו שהיא אכן טובה ויחפצו לקבלה.

בנ"י חטאו מספר פעמים במדבר ולא היו ראויים לקבל את הארץ. ואז כביכול אמר הקב"ה: אם יגלו את חיבתן אל ארץ ישראל - אתן להם אותה, ואפרע מהם על חטאיהם קמעא-קמעא.

ב. בשוב המרגלים אל משה הם הוציאו דיבתם רעה על הארץ. מדוע נענשו על כך? הלא הם נשלחו לכאורה לחוות דעתם על הארץ, וזו היתה דעתם!

כפי שאמרנו - משימתם היתה ברורה, והיא - להלהיב, ולא לדכא. וכך עשה באמת כלב כשהיסה את העם אל משה באמרו: "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה" (י"ג, ל), חרף הקשיים והאתגרים הצפויים.

בעל ה"שפת אמת" מבאר שארץ ישראל היא כמו תורה שבעל פה הנקנית בחשק ובעמל. הלא ברור שקשה לעלות לארץ, ברור שקשה לעשות מלחמות, בשביל לדעת זאת לא היה צורך לשלוח מרגלים. אז איך בכל זאת מסוגל אדם לעשות דברים קשים? ע"י שיש לו חשק.

ג. בדור האחרון יש נטיה בציבור "אוהבי ארץ ישראל" לעשות השוואה בין המרגלים לבין חלק מהעם כיום. האם זה לא מוזגם?

אין לעשות השוואות כאלו. כולנו אוהבים את ארץ ישראל, כולנו שפכנו את דמינו על הארץ הזו - גם השמאל, גם הימין וגם הצדדים... כולם רוצים בארץ ישראל, אלא שיש שטועים וחושבים שאם נוותר על חלקים ממנה, יהיה טוב יותר. אך אין להוציא אותם מן הכלל בשל כך.

ד. מה בין תגובתו של יהושע לדברי המרגלים לזו של כלב בן יפונה?

כלב השתיק את המרגלים מיד וניסה לעודד את העם. יהושע שתק כשהמרגלים הוציאו דיבה רעה על הארץ, אך כאשר ביקשו לשכנע את העם לשוב מצרימה - אז קרע בגדיו יחד עם כלב ואמר "אך בה' אל תמרוזו, ואתם - אל תיראו את עם הארץ..." (י"ד, ט). כלומר, יהושע הבין שעל מנת להכנס לארץ צריך תמיכה ורצון של העם, אך אין לשוב מצרימה. הוא פעל כאן פעולה של מנהיג של עם. לכן בסופו של דבר יהושע - ולא כלב - הוא זה שנבחר להיות מנהיגם של ישראל בכניסתם לארץ. כלב מייצג את "חברון", שם מתגוררים יהודים מלאי מסירות נפש על ארץ ישראל ומלאי התלהבות, ויתר העם עוד לא כולו בגדר "אנשי חברון".

ה. לאחר שמתו עשרת המרגלים במגיפה לפני ה', החליטו חלק מהעם לנסות ולהעפיל בכל זאת לארץ ישראל, ונכשלו. האם מי שעלה לארץ בזמן המנדט גם הוא נחשב בגדר "מעפיל"?

יש הבדל בין המעפילים בדור המדבר - שהמרו את דבר ה', לבין אותם מעפילים של ימי הבריטים - שקידשו שם שמים בעלייתם ארצה. וכפי שאמר ר' צדוק מלובלין בספרו "צדקת הצדיק": אמר משה למעפילים: "למה זה אתם עוברים את פי ה', והיא לא תצלח" (י"ד, מא). היא - בפעם הזאת לא תצליחו, אבל עתידים אתם להצליח בפעם אחרת. לכן בימינו, כולנו מעפילים חיוביים.

ו. מדוע לאחר חטא המרגלים כל העם צריך לנדוד ארבעים שנה במדבר? מדוע לא להסתפק בהענשת החוטאים ותו לא?

הרמב"ם במורה נבוכים אומר שבמשך ארבעים שנות המסעות במדבר עמ"י למדו גבורה מהי - כיצד לחיות בתנאים קשים. גבורה זו חישלה אותם ואפשרה להם לכבוש את הארץ ביתר קלות. כך שהיתה תועלת לאותם ארבעים שנות נדודים.

ז. בסוף הפרשה מופיעה מצוות ציצית. מה עניינה של הציצית?

הציצית היא המדים שלנו. הגמרא במנחות מג: אומרת: "כל מי שיש לו תפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו - לא במהרה הוא חוטא". זאת מדוע? כיוון שיש לו הרבה מזכירים. כלומר - תפקיד הציצית היא להזכיר לנו את מצוות ה' - "וראיתם אותנו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם" (ט"ו, לט).

ח. ניחא לגבי תפילין ומזוזה - הנמצאים במקומות בולטים וכתובים בהם דברי קדושה, שהם מזכירים לנו את מצוות ה', אך איך אמורה הציצית לעורר אותנו לכך?

אף על פי שאין בציצית קדושה גלויה לעין, קדושה נסתרת יש בה, קדושה בפינות הבגד. וזה מה שמייחד את הציצית כתשמיש מצווה על פני תשמישי קדושה - שאנו נושאים אותה עלינו לכל מקום, על מנת שגם במקומות היותר אפורים ונמוכים - נזכור את ה' ואת מצוותיו.

ט. מה הענין להטיל פתיל תכלת כיום - כשאין הסכמה גורפת לאמיתותה של אותה תכלת?

לא רק שאין הסכמה גורפת, כמעט כל הרבנים שוללים את הדבר. הסיבה נעוצה בכך שאין הוכחות וודאיות לדבר. במקום שיש מסורת רציפה - אז המסורת גוברת על השאלות. אבל בזמן שאין כזו, צריכים הוכחות חזקות מאוד. לכן כיום עדיף שלא לילך עם תכלת, אא"כ רבך האישי אומר לך אחרת.

י. המילה "לתור" פותחת וסוגרת את הפרשה: "זיתורו את ארץ כנען" (י"ג, ב), "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (ט"ו, לט).

לתור יכול להיות טוב ויכול להיות לא טוב, השאלה אחרי מה תרים.

שבת שלום ומבורך